

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Bibelsk eksegesi, Faustlæsninger, dogmatik m.m.

Citation: Kierkegaard, Søren: "Bibelsk eksegesi, Faustlæsninger, dogmatik m.m.", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2011 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-p247-txt-shoot-idf2dd1a60-75e7-457d-90f2-aef4b7c587f3.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

P247:247

I Almindelighed antager man at Timotheus, som var afsendt af P. for at gaae til Corinth, underveis, da han ogsaa skulde besøge andre Steder i Macedonien, er bleven opholdt der, og vendt tilbage til Ephesus, uden at faae besøgt Corinth;¹ at Paulus derfor afsendte Titus til Corinth, for at erholde Efterretninger fra Menigheden, og for at see, hvad Indtryk hans Brev til dem havde gjort. Bleek derimod antager at Timoth. virkeligen er kommen til Corinth; men derfra har medbragt saa sørgelige Efterretninger, at P. nu afsendte Titus med et nyt Brev, og dette Brev, som nu er gaet tabt, er det at 2 Corinthier refererer sig til. -

1 Hermed synes da ogsaa Act: 19, 22 at stemme overeens, hvor Macedonien blot nævnes som Maalet for Timothei Reise. -

Efter at P. havde opholdt sig i Ephesus i 2^½ Aar drog han til Macedonien, hvor han igjen opholdt sig ½ Aars Tid, maaskee udvidede han nu ogsaa sin Virksomhed til Illyrien. 2 Cor: 10, 14. 15. 16 synes at angive Achaia som det yderste Maal (skjøndt $\alpha\chi\alpha\iota$ ei altid betegner et eksklusivt »Indtil« cfr. Rom: 5, 13.) - derimod Rom 15, 19 Illyrien; men ganske sikkert følger ikke af det sidste Sted, at P. har forkyndt Læren selv i Illyrien. -

Naar man kunde bestemme Tiden nøiagtigt for Felix Afgang og Festus Tiltræden, saa vilde det være meget vigtigt for Chronologien. Det kan man imidlertid ikke. Man beraaber sig paa et Factum, som Josephus fortæller, at da Felix nedlagde sit Embede, han blev anklaget af Jøderne for Undertrykkelse, og han vilde have blevet straffet, dersom ei hans Broder Pallas, som gjaldt meget hos Keiseren dengang, havde reddet ham. Men nu blev Pallas forgivet af Nero Aar 62. Saaledes blev da dette Aar den yderste terminus ad quem. Men efter Tacitus havde Pallas allerede længe iforveien mistet sin Indflydelse. Allerede i Begyndelsen af sin Regjering havde Nero fjernet Pallas fra den Plads han indtog under Claudius. Heraf skulde man da nu i Forening med hvad Josephus fortæller slutte, at Felix var bleven kaldt tilbage strax i Begyndelsen af Neros Regjering. Schrader mener vel at finde en sikker chronologisk Bestemmelsesgrund deri, at Festus Tiltrædelse blev bestemt ved den med Nero gifte Poppæa; thi deraf vilde følge, at, da Nero først i Aar 62 ægtede Poppæa, Festus først ved denne Tid tiltraadte sit Embede. Men Josephi Ord: $\kappa\alpha\tau\alpha\ \tau\omicron\nu\ \chi\alpha\iota\tau\omicron\nu\ \tau\omicron\upsilon\tau\omicron\nu$ kunne ikke gjelde som nærmere Tidsbestemmelse, Poppæa havde allerede længe før hun ægtede Nero stor Indflydelse hos samme. Derpaa at Josephus kalder hende Neros Gemalinde bør ikke lægges saa stor Vægt. Der viser sig altsaa meget vaklende heri med H. t: den chronol. Bestemmelse, og det at Felix har fratruadt sit Embede i 62, kan slet ikke ansees for afgjort. Vi kunne meget godt lade det indtræffe nogle Aar før. -

P247:248

Der er vist neppe Nogen blandt de tilstedeværende Herrer, uden at han jo ret levende har erfaret, at der i enhver Anskuelse gives et Noget, det Sidste og Høieste, der er saa let, saa ætherisk, saa flygtigt, at det stedse forsvinder mellem de famlende Hænder og uskyldigt gjækkende unddrager sig det speidende Øie – et sandt helligt noli me tangere. Men ligesom nu de Fleste af Dem, m. H., have erfaret, hvor vanskeligt det er at holde Sindet frit for ethvert profant Indtryk, saaledes ville De vist ogsaa give mig Ret i, at jeg kun indenfor den sande humanistiske Tryllekreds »procul o procul este profani« har dristet mig til at udtale, hvad enhver Student føler og bør føle, men som, forkyndt og udbasunet paa Gader og Stræder, derved er forraadt, misforstaaet og forvansket. Thi hvilket bedre Forum skulde jeg vel ønske, hvilken kompetentere Forsamling end den humanistiske Menighed: Studenterforeningen, der, vel streng og ubestikkelig i sin Dom, dog ogsaa er i Besiddelse af, hvad der er mig Hovedsagen, hiint aandelige Gehør, der sympathetisk skabende giver Ordet hiin uudsigelige Fylde, som det har i Talerens Bryst men ikke paa hans Læber.

P247:249

Den synes imidlertid kun at indeholde Meget

Det nemlig at opfatte Livet som en Kamp, og følgelig at opfatte det Liv, der væsentlig er bevæget af det Religieuse som en Kamp mell. Djævelen og Gud om j: s: m: sige, er ingenlunde en fra den nyere Tids specifique forskjellig Opfattelsesmaade, og det vilde være let, blot abstraherende fra en Goethisk poetisk Udvikling (om det imidlertid gjælder netop om hans F: derom sen)¹ der meer seer disse 2 Verdener i og med hinanden og disse 2 Magter sees i en høiere Concentricitæt og ikke i den phænomenologiske Excentricitæt, vilde det være let at opdrive Exempler herpaa saavel i en nyere som i en ældre Udvikling end Middelalderen

Spørge vi dernæst, hvorledes da Forskjellen mell. den ældre og den göthiske Opfattelse er at forstaae, saa faae vi hell. ei stort mere Lys; thi den specifique Forskjell. imell. dem er, hvad Forf: ikke har seet, Det at Goethe har skrevet en anden Deel af *F.*, hvorimod jeg slet ikke kan see han har ladet denne Kamp udspinde sig i *F.* selv; thi han paralelliseres jo med Klingsor, som jo ogsaa havde sin bedre Begyndelse, og *F.* er jo først *F.* fra det Moment af hvor hans Udviklin[g]s Conflict med Verden frem[m]aner Djævelen (naar jeg siger at han da først er *F.*, og derved antyder en ligesom tidligere Existents – saa er det grundet i Sprogets Svaghed, der bestandig maa tillade en Forvexling af Individ. og Ideen *F.*, om denne sidste gjelder det bibelske Udtryk den var i Begyndelsen), kun at nu *F.* er udviklet mere lyrisk (Alt er derfor vælt over til den Side) hvorimod den ældre Digter har opfattet Kampen mere episk; men denne

[a] forklar Digtet som en Opfattelse af stridig[e] Elementer

[b] dvæler ved, hvorledes Digterne i Middelalderen opfattede Livet – ingen specifik Forskjel – Schill. objectivitæt – jeg derimod taler om det historiske Liv.

[c] hvor er Modsættn til Liv i *F.* er det den alm saliggjørende *K.* hvor er den ene Side af *F.*

[d] jeg mener Ideen og dens Modvægt (Parodie fra en anden Side seet).

Forskjel i Opfattelse kan naturligviis gjentage sig ogsaa indenfor den nyere Tids Kreds.

Overhovedet mener jeg, at der slet ikke er Spørgsmaal om hvorledes Digterne opfattede Tiden, ihvorvel disse som Repræsentanter ogsaa maa have for Øie^e, men hvorledes den verden[s]historisk ligger for os, og her tror jeg at medens i den mangfoldige Retninger krydsede sig, de da om j. saa maa sige, ikke vidste af hinanden, og ikke saae hvorledes, det er alene Verdens Side jeg taler om, den ene ironiserede den anden, hvorimod den nyere Tid som mere umsigtig ikke i en saadan begejstrende Illusion henlevende, bliver sig det, som den ældre Tid kaldte Nisser, Troldmænd, Djævle etc bevidst som Verdens kolde Ironie, som man maatte bøie sig for. Middelalderen kunde vel derfor meget godt og dybt grundet i dens hele Væsen opfatte Livet som en Kamp og saaledes her mell. den barnlig fromme Wolfram og den snedige Klingsor; men til Ro kom den aldrig^h; thi seirede ogsaa Chrstd. saa seirede jo dog kun en Livsanskuelse, der forkynder sig som en Kamp, hvor altsaa Striden maatte begynde, om end indenfor en anden Kreds, hvilket ikke vedkommer denne Sag.

1 hvor dog alligevel denne Kamp implicite er tilstæde cfr. Tieck. i denne Bog.

P247:250

=

Affødningen af samme i Aanden og ved Tænkning er kun dens væsentlige Form, ikke en Opstaaen af samme selv og an sich; men kun for os og i vor Aand

---

Det sande Begreb om det Positive er det om en Guds Sigselsvætten ell. Position i Fornuften, og hermed hele den alleneste Væren og Sandværen. Uden dette Positive, der tillige er hiint Givne, kan den ikke begynde med sin Tænkning; tilmed selv ikke i Sandhed begynde; Guds Erkjendelsen maa tillige være begyndt for den, uden selv at være sat, kan den Intet sætte: Fornuften fører til Troen paa Gud, kun forsaavidt den er ført dertil.

Herpaa beroer alle Religions Sandheders gudd. Nødvendighed, som de have i den msklige Tænkning nærmest ved den gudd. Væren, hvilket ikke blot er deres blotte Ansichsein, men ogsaa deres guddl. Offenbarsein, nemlig for Aanden, der just ved denne Aabenbaring først selv er.

e og et Spørgsmaal bliver det om ikke disse igjen, ligesom de selv lod Verden og dens Bevægelser gestalte sig for dem, ikke igjen maatte selv for den Betragter, der i sin Udvikling har ov[er]levet Middelalderen gjentage sig i den samme Tvesidethed.

[f] netop derved at med den ene Stræben tillige den anden gik op i Bevidstheden.

[g] derfor har Faust ogsaa verdenshistorisk opfattet sin Modvægt i den saliggjørende Kirke.

h cfr. i denne Anledning, hvad Schlegel bemærker om de 3 Arter Tragoedier

Men netop fordi Gud vil være kjendt, maa den msklige Aand tænke ham. Den til dette Offenbarsein og offenbaren Sein svarende Tænkning, fører en indre Nøden og Nødvendighed, en indre Tvang med, hvorved den sande Væren i Tænken forraader sig og bliver til Wahrsein, til Sandhed (cogitare af cogere)

Alle Religions-lærdomme, som ifølge denne dens Natur ere Vidnesbyrd, som Religionen aflægger om sig, sin Væren og Væsen, i vor Tænken, ere kun saa sande, som Gud er det; men det vil ogsaa sige, som han i Sandhed er erkjendt

§ 4.

Skepticismen, der bliver staaende indenfor Tvivlen, beviser saa lidt Umuligheden af en Viden om Gud, at den meget mere, idet [den] udgiver Uvisheden kun for vis, kun kan gjøre sin Tvivlen og Ikke-Viden gjeldende formedelst en ell. anden Viden om Gud. Criticismen, som har Sk. i sig, skrider vel frem til at bevise, men lader det blive ved den negativ-dialectiske Bevægelse

Troen har sin Virkelighed i Leven og Handlen; dette sin Sandhed i Troen.

P247:251

Evangelium Mathæi.

Til 2, 23cfr hosliggende Seddel.

3, 2. Denne Form β. των ουρανων forekommer kun paa dette Sted, lignende Former (β: επουρασιος alene 2 Tim: 4, 18.) ere: β: του Θεου, του Χρ: ell blot β: med Underforstaaelse af Θεου. Ideen om et saadant Guds Rige gaaer gjenem hele det Gl. T. Daniel skildrer denne af alle Propheter forventede Tilstand som et Rige af evig Vedvaren. Chr. bliver derfor ogsaa ofte kaldet en Konge. –

I Ideen om et Rige ligger nødvendig Adskillelsen mell: en Bestemmende og en Adlydende. I Guds Rige viser naturligviis Guds Villie sig som absolut herskende. I saa Henseende er Guds Rige i en syndig Verden kun

tilkommende, forhaabentlig. Derfor danner β. του Θεου en Modsætning til β: της αμαρτίας. Men i det Gl. T: udvikles aldrig en Idee i dens Fortgang i Tiden; men bliver ligesom concentreret i eet Billede. Det Gl. T indeholder Skildringen af et Billede, hvori Syndens Herredømme baade indvortes og udvortes er tilintetgjort og Guds Villies Herredømme fuldkomment begrundet. – I det N. T skilles tydelig mellem dette β: indvortes og udvortes Side. I første Betydning viser det sig som et reelt nærværende, ikke blot i Frelserens Person; men ogsaa i de Troende. saal. Luc: 17, 21. – I udvortes Henseende skildres det som et tilkommende Rige. – Med Hensyn til dette Udv: bliver den Kreds, hvori Chr: Element er herskende (Kirken) opfattet som et udv: Selskab. I denne Henseende viser β: τ: Θ: sig som noget vordende, der vel udfolder sig i denne Verden; men som relativt er blandet med syndige Elementer. Men paa den anden Side bliver ogsaa det Ydre opfattet som det af Guds Villie gjenemtrængte, og i denne Henseende viser β. [sig] som et fuldkomment men tilkommende. Den Idee findes overalt i det N. T., at ved Chr: Parousie Guds Rige skal vise sig udvortes herskende. (Mth: 20, 21. 26, 29. Luc: 21, 31. Joh: 18, 36) I det N. T skilles ogsaa i Ideen om Guds Rige dets Henførelse snart til et Individuum snart til Mskslægtens Totalitet. –

Ideen om Guds Rige bliver nu i det N. T forskjellig opfattet. Imod Pharisæernes materialistiske Anskuelse (som kun holdt fast ved Messiasrigets synlige Aabenbarelse) fremhæves den ideale Side. I Apostlernes Tid uddannede den gnostiske Idealisme sig, som nægtede Guds Riges udvortes reale Aabenbarelse, derfor toges nu den reale Side i Forsvar. Imod den raa Chiliasmus stod senere Alexandrinerne. –

Bjergprædikenen.

den maa ikke betragtes som holden under denne Form. cfr Clausens Tab: synop.: –

Mth: føier til et bestemt Factum Adskilligt beslægtet. Om dette Factum giver L: nøiagtig Efterretning. Jesus var efter L: 6, 12 gaaet op paa et Bjerg for at bede, om Morgenen valgte han de 12, og gik ned paa Sletten (L: 6, 17.) [og] lærte Folket. Mth: fortæller at Chr: besteg Bjerget; disse Fortællinger forenes ved at antage, at Mth: enten har knyttet hans tidligere Opstigen paa Bjerget sammen med hans Foredrag; ell at Mængdens Stimlen sammen har nødsaget ham til at stige op igjen. – Hos Mth: viser Chr: Tale sig som en nyere Lovgivning forskjellig fra den sinaitiske ved en friere Opfatning af Budene i Aanden, ved at forudsætte μετάνοια og præke Naaden. –

Hos L: kan man finde en Traad, som gaaer igjennem det Hele. Thi først svare de 4 Saligheder og de 4 Ulykker til Hinanden (21-26), dernæst modsættes

Opmuntringen til reen Kjærlighed (27-31.) Skildringen af den beregnende K: (32-34) og nu opmuntres Disciplene til denne rene K. (35-38). – Nu gjør L: ligesom Holdt et Øieblik ved v. 39 og bemærker, at Chr: talte i Parabler. I alle disse Parabler sigter Chr: til Disciplene, saafremt de ønskede, at gjøre hiint høiere Livs Element gjeldende, maatte de selv optage det i sig. V. 40 synes ikke rigtigt at passe; men det gjør det dog ved nærmere Eftersyn. v. 39 (μητι δυναται τυφλος τυφλον οδηγειν), og det følgende v. 41 (καρφος) synes at pege hen paa Pharissæerne, saa at Meningen bliver: »Riis Eder fuldkomment løs fra Forbindelsen med den gl διδασκαλος; Pharissæerne kunne ikke lede Eder videre end de selv ere; thi Disciplen er ikke over Læremesteren.«

Hos Mth: findes ogsaa Eenhed, dog ikke saaledes som hos L.; idet vi hos den sidste have Chr: Tankegang; men Mth: har selv ved Udarbeidelsen fulgt en Traad, som vi igjen søge at forfølge. Begyndelsen og Enden er den samme hos begge Apostle. Mth: udfører nu i det 5^t Cap: Forskjellen mell. Loven og Ev. Men ligesom Loven skærpes saaledes udvikles Naaden ved at prise dem lykkelige som lide. Sand Bod bliver altsaa forudsat som en nødvendig Betingelse for at modtage Kjærlighedens Lov. I 6 Exempler bliver Forskjellen mell. d. N. og Gl. T fremhævet, og nu følger den almdl Sætning: εσεσθε ουν υμεις τελειοι (v. 48.). I 6 Cap: